

2019-06-XX

BARNAHUS

KOMPLETTERANDE BESLUTSUNDERLAG

SOCIALA VÅRD- OCH OMSORGSGRUPPEN, SVOM, 2019-06-28

Arbetsgrupp Uppdrag Barnahus

Urban Tirén, regionöverläkare, Region Jämtland Härjedalen

Elin Ring, regional samordnare barn och ungas psykiska hälsa, Region Jämtland Härjedalen

Liselott Åsberg, verksamhetsledare, Centrum mot våld

Anneli Valter, IFO-chef, Bräcke kommun

Magnus Ahlstrand, IFO-chef, Strömsunds kommun

Kristin Larsén, polisinspektör, gruppchef Brott i nära relation och brott mot barn, Polisområde Jämtland

Stefan Ekeröth, chefsåklagare, Åklagarkammaren Östersund

Jenny Einebrant, samordnare mäns våld mot kvinnor, Länsstyrelsen

Innehåll

INLEDNING.....	3
AKTUELLT UPPDRAG.....	3
GENOMFÖRANDE.....	3
”SLUTRAPPORT -UTVÄRDERING AV BARNAHUS”	3
FÖRHÖR UTANFÖR BARNAHUS.....	4
OMVÄRLDSBEVAKNING.....	4
JÄMTLANDS LÄN.....	5
Nyckeltal	5
BARNAHUS – EN STRUKTUR FÖR SAMVERKAN.....	6
Barnförhör	6
FINANSIERING.....	7
Statliga myndigheter	7
Kostnader inför inrättande (ex. inventarier)	8
Löpande kostnader	8
Löpande finansiering	8

Bilaga 1: Barnahus - en struktur för samverkan

INLEDNING

Barnahus är ett samlingsnamn på verksamheter där polis, åklagare, socialtjänst och hälso- och sjukvård samverkar i gemensamma lokaler i utredningsprocessen vid misstanke om våld- eller sexualbrott mot barn.

Målet för samverkan är att tillförsäkra barn som misstänks vara utsatta för brott rättstrygghet, gott bemötande och stöd samt vid behov omgående kris- och behandlingsinsatser. Barnets bästa ska vara i fokus under processen. Barnet ska vara informerat om åtgärder som berör honom eller henne samt ges tillfälle att uttrycka sin uppfattning och åsikter i den utsträckning och på det sätt hans eller hennes mognad medger. De utredningar som parallellt genomförs inom rättsväsendet och socialtjänsten ska inledas skyndsamt och bedrivs så snabbt som hänsynen till barnet och sakens komplexitet medger. Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske. För utredningarna gäller lagstadgade tidsfrister.”¹

AKTUELLT UPPDRAG

Sociala vård- och omsorgsgruppen (SVOM:s) beslutade 2019-03-15 (§22 Barnahus) att:

1. Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner är eniga att arbeta med inriktning för att skapa ett Barnahus.
2. Uppdra till Regiondirektör och Samordnare för social välfärd att föra en dialog med de statliga myndigheterna om samfinansiering av verksamheterna.
3. Uppdra till arbetsgruppen att beskriva hur förhör utanför barnahus kan tänkas ske.
4. Ärendet åter till SVOM i maj.

GENOMFÖRANDE

Regionöverläkare Urban Tirén har, efter uppdrag från Regiondirektör Hans Svensson och kommunernas sociala samordnare Lena Hallquist, översänt skrivelser till Polismyndigheten, Länsstyrelsen och Åklagarmyndigheten med förfrågningar om medfinansiering i Barnahus Jämtlands län. Information om de statliga myndigheternas finansieringsmöjligheter återfinns under rubrik *finansiering*.

Arbetsgrupp ”Uppdrag Barnahus” har träffats vid två tillfällen, 2019-05-03 samt 2019-05-14. Arbetsgruppen har tagit del av Barnafrids ”*Slutrapport – utvärdering av Barnahus*”² (S2018/0021/FST) och beaktat dess innehåll inom ramen för utredningsuppdraget. Arbetsgruppen har vidare genomfört en omvärldsbevakning för att undersöka hur Barnahus med stora upptagningsområden löst förhörssituationerna, resultatet beskrivs under rubrik ”*Avstånd till barnahus – omvärldsbevakning*”.

Det är viktigt att säkerställa att alla barn i länet får tillgång till den struktur för samverkan som kännetecknar Barnahus. I bilaga 1 återfinns en beskrivning av barnahusstrukturen och de steg som ingår. Inom ramen för de olika stegen har distansfrågan samt de erfarenheter som lyfts i Barnafrids utvärdering (se nedan) beaktats. Information om barnförhör belyses, i enlighet med SVOM:s uppdrag, även särskilt under avsnitt *Barnahus – en struktur för samverkan*, rubrik 7 *barnförhöret*.

”SLUTRAPPORT -UTVÄRDERING AV BARNAHUS”

Nedan beskrivs några av de delar i Barnafrids utvärdering som arbetsgrupp ”Uppdrag Barnahus” bedömer vara viktiga att ha med sig inför uppstarten av Barnahus Jämtlands län.

¹ http://barnahuslinkoping.se/wp-content/uploads/2014/11/Nationella_riktlinjer_samt_kriterier.pdf

² <http://www.barnafrid.se/kunskapsbank/slutrapport-utvardering-av-barnahus-2019/>

- Det är viktigt med bra förarbete och bra skrivna avtal innan uppstart av en Barnahusverksamhet.
- Sekretessfrågor behöver tydliggöras i avtalet. Gemensamma utbildningstillfällen där ingående verksamheter deltar bör komma tillstånd.
- Det är viktigt med stort engagemang från alla samarbetande parter och att det råder en prestigelöshet i samverkan.
- Länet bör så långt som möjligt följa de nationella riktlinjerna.³
- Barnafrids utvärdering har visat att barn inte erbjuds krisstöd systematiskt och det är oklart hur många barn som erbjuds krisstöd och bedömningar. Det råder dessutom oklarheter i vem som ska göra bedömningarna för fortsatt terapi. Utvärderingen beskriver att BUP har en viktig roll i Barnahus eftersom det rör barn som har utsatts för övergrepp av olika slag. Barnet måste dock uppvisa symptom på trauma för att BUP ska göra en bedömning. Socialtjänsten har inte och ska inte ha kunskap att värdera trauma vilket blir ett moment 22. Ett möjligt sätt att stärka denna del av omhändertagandet av barnet i Jämtlands län skulle kunna vara att samordnaren, som arbetar på uppdrag av både socialtjänst och hälso- och sjukvård, har kunskap om att initialt värdera trauman hos barn. Fortsatt bedömning/behandling sker dock i ordinarie verksamhet.
- Ensamarbete innebär sårbarhet. Kvaliteten hos de verksamheter som har en högre bemanning är högre än hos de verksamheter som har en lägre bemanning. Finns endast en samordnare hinner denne inte med det utåtriktade arbetet, kunskapsförmedlingen.
- Uppföljning är en viktig del av Barnahus. Fokus behöver ligga på det långsiktiga arbetet kring barnet, inte endast samråd/barnförhör.
- Barnets bästa ska alltid vara i fokus. Behandlingsspåret behöver värderas lika som det straffrättsliga spåret
- Målgrupperna ungdomar 15 - 17 år, internetbrott, hedersbrott och barn som har bevittnat våld ska ingå i Barnahus Jämtlands län.
- En av utmaningarna med samverkan är avstånd och de respektive samverkande verksamheternas olika upptagningsområden.

FÖRHÖR UTANFÖR BARNAHUS

OMVÄRLDSBEVAKNING

I Norge finns elva Barnahus som täcker hela Norge. Många av Barnahusen har ett stort upptagningsområde. Ett exempel är Barnahuset i Tromsø som har upptagningsområde Svalbard (Tromsø-Longyearbyen, flyg 1,5 h) och Finnmarken (Tromsø-Alta, ca 6 h bilväg och 40 min med flyg). Barnen i dessa områden reser till Tromsø för förhör. I en utvärdering genomförd av Barnahusen i Norge *"Barnebusevalueringen 2012. Delrapport 2. En undersøkelse blant barn og pårørende, jurister og politifolk, samt ledere og ansatte"*⁴ lyfte jurister och poliser att Barnahuset är en bra plats att hålla barnförhör på. De lyfte fram många fördelar med arbetet på Barnahus, exempelvis att det är bra att de professionella samlas på ett ställe så att barnet slipper åka runt. I utvärdering lyftes även nackdelar som bristande kapacitet och lång resväg (när den är över tre timmar). Slutsatsen är att barn som kommer till de norska Barnahusen blir bättre omhändertagna än barn som hörs hos den lokala polisen eller i tingsrätten. Samordningen mellan rättsväsendet och de som står för krisstöd och behandling har även ökat genom Barnahus. Ökad kompetens hos behandlare och ökad kunskap hos allmänheten är andra effekter.

I Västernorrland ligger Barnahus i Sundsvall. I länet finns två Barnahus-filialer, en i Sollefteå (11.9 mil från Sundsvall) och en i Örnsköldsvik (15.5 mil från Sundsvall). Västernorrlands län har (1 november 2018)

³ http://barnahuslinkoping.se/wp-content/uploads/2014/11/Nationella_riktlinjer_samt_kriterier.pdf

⁴ http://www.nova.no/asset/5915/1/5915_1.pdf

245 376 invånare, varav invånarantalet i Sollefteå kommun är 19 494 personer (barn 0-17 år: 3 660 st) och i Örnsköldsviks kommun 56 084 personer (barn 0-17 år: 11 412 st). Västernorrlands län hade år 2018 totalt 592 anmälda vålds- och sexualbrott mot barn (0-17 år). Av dessa stod Sollefteå kommun för 51 anmälda brott och Örnsköldsviks kommun för 79 anmälda brott⁵. Filialerna i Sollefteå och Örnsköldsvik ligger i polishuset men har en egen ingång. Lokalerna innehåller ett väntrum, ett förhöringsrum och ett medhöringsrum. Dessa anpassade utifrån Barnahus målgrupp. Polisen har ny inspelningsutrustning på båda ställena. Det finns inte någon samordnare på filialen. Ärendena planeras från Barnahus i Sundsvall. Polisen tar emot barnet och ger en kort information om vad som skall hända. Åklagaren finns med på länk och är den som håller i avstämningmötet före och efter barnförhöret. Ibland åker barn till Barnahus i Sundsvall för barnförhör även om det är en lång resa. Det kan vara i Hedersärenden då det är en fördel att inte finnas på orten. Det kan även vara vissa komplicerade ärenden där det är viktigt att barnet får Barnahusets personals omhändertagande.

I Gävleborgs län ligger Barnahus i Gävle. Länet kommer även att inrätta en Barnahus-filial i Hudiksvall (12.9 mil från Gävle). Hur filialen kommer att organiseras är oklart. Gävleborgs län har 286 389 invånare, varav invånarantalet i Hudiksvalls kommun är 37 438 invånare (barn 0-17 år: 7 290 st). Gävleborgs län hade år 2018 totalt 581 anmälda vålds- och sexualbrott mot barn (0-17 år). Av dessa stod Hudiksvalls kommun för 71 anmälda brott⁶.

Avdelningschef Emma Linder vid Individ- och familjeomsorgen i Härjedalens kommun har berättat om egna erfarenheter från arbete i Västernorrland och Gävleborg. Hon beskriver klara fördelar med att ha barnsamtalen på Barnahus, även om det är långt att åka. Hon rekommenderar att barn från Härjedalen åker till Östersund i första hand.

JÄMTLANDS LÄN

Nyckeltal

Kommun	Befolkning (antal) 1 nov. 2018	Barn 0-17 år (antal)	Anmälda brott mot barn (antal) ⁷	Avstånd till Östersund (mil)	Avstånd till kommunens centralort (mil)
Berg	7 095	1 353	2016: 14 2017: 17 2018: 17	Ljungdalen (15.5), Storsjö (14), Svenstavik (6.34)	Ljungdalen (10.5), Storsjö (9)
Bräcke	6 369	1 145	2016: 7 2017: 16 2018: 16	Bensjö (8), Bräcke (7.13), Sörbygden (11.9)	Bensjö (0,5), Sörbygden (4.68)
Härjedalen	10 133	1 653	2016: 17 2017: 16 2018: 6	Fjällnäs (23.3), Funäsdalen (20.9), Lillhärdal (21.6), Ramundberget (23.2), Sveg (18.7), Ytterhogdal (14.2), Överhogdal (12.7)	Fjällnäs (15.9), Funäsdalen (13.6), Lillhärdal (3), Ramundberget (15.8), Ytterhogdal (4,53), Överhogdal (5.99)
Krokom	14 868	3 661	2016: 34 2017: 16	Föllinge (6.64), Krokom (2.13),	Föllinge (4.44), Laxsjö (6.82),

⁵ Källa: www.bra.se. Inräknade brottstyper är:

- 3 kap. Brottsbalken, Brott mot liv och hälsa: Misshandel inkl. grov, bekant med offret, 0-17 år.
- 6 kap. Brottsbalken, Sexualbrott: Våldtäkt inkl. grov, 0-17 år.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

			2018: 35	Laxsjö (9), (Valsjöbyn (13.1))	(Valsjöbyn (10.9))
Ragunda	5 354	984	2016: 19 2017: 18 2018: 12	Hammarstrand (9.65), Utanedede (12.3)	Utanedede (2.82)
Strömsund	11 685	2 066	2016: 35 2017: 16 2018: 25	Gäddede (23.4), Hoting (15), Jormvattnet (30,3), Strömsund (10.1)	Gäddede (13.4), Hoting (4.92), Jormvattnet (16.2)
Åre	11 470	2 427	2016: 28 2017: 22 2018: 29	Edevik, (16), Järpen (7.42), Kolåsen (15), Storlien (15.9), Åre (9.7)	Edevik, (11.3)), Kolåsen (7.73), Storlien (8.63), Åre (2.53)
Östersund	63 072	12 728	2016: 71 2017: 85 2018: 137		
SUMMA	130 046	26 017	2016: 225 2017: 206 2018: 277		

Figur 1: Tabellen visar befolkningssiffror per 1 november 2018, antal barn i befolkningen per 1 november 2018 (www.scb.se). Vidare framgår antalet anmälda vålds- och sexualbrott mot barn, 0-17 år, under åren 2016-2018 per kommun (www.bra.se). Tabellen visar även avstånd i mil från utvalda orter i länets kommuner till Östersund samt till kommunens centralort (www.googlemaps.se).

BARNAHUS – EN STRUKTUR FÖR SAMVERKAN

Det är viktigt att komma ihåg att alla delar av samverkansstrukturen i ett Barnahus är lika viktiga. Barnafrids utvärdering av Barnahusverksamheterna i Sverige 2019 har visat en risk att fokus inom Barnahusverksamheterna primärt kan komma att hamna på de inledande delarna av processen; dvs. samråd och barnförhör. Det efterföljande stödet, krisstödet och insatserna är dock minst lika viktiga för barnet. Det är helhetssituationen runt barnet som behöver säkras och Barnahus Jämtlands län behöver aktivt arbeta för att samverkan säkerställs under hela processen

En viktig utgångspunkt i Barnahus Jämtlands län behöver vara att verksamheten är till för alla barn i länet. Barnahuset behöver kontinuerligt utveckla sitt arbetssätt för att säkerställa att samtliga barn i länet får samma bemötande och förutsättningar. Om det är möjligt och lämpligt, ur ett barnperspektiv, bör tekniska lösningar användas inom Barnahuset för att minimera långa resor och klimatpåverkan.

Barnförhör

Plats

- Utgångspunkten är att barnförhör sker på Barnahus Jämtlands län i Östersund. Samtliga förstagångsförhör bör ske i Östersund, där lokalerna är optimalt anpassade för barnförhör.
- Vid vissa tillfällen kan ett barnförhör ske utanför Barnahuset. Det är samrådet som bedömer om det är lämpligt att ett förhör sker utanför Barnahuset. Ett skäl kan vara att barnet har lång resväg till Östersund. I bedömningen måste hänsyn tas till flera faktorer och barnets bästa har alltid tolkningsföreträde. När förhör sker utanför Barnahus finns inte Barnahus samordnare närvarande för omedelbart krisstöd, dock sker samordning av insatser inför och efter förhöret på samma sätt som om förhöret hade hållits i Östersund. Val av plats för förhör behöver godkännas av ev. särskild företrädare.

- Förhör utanför Barnhuset sker på lokala polisstationer. Minst två polisstationer i länet kommer att utrustas med nödvändig utrustning för barnförhör och medlyssning. Denna lösning är inte helt optimal då lokalerna inte kommer att ha samma barnanpassning som Barnhuset i Östersund. Dock behöver barnets bästa sättas i centrum i bedömningen och ibland är en kortare resväg den viktigaste faktorn för barnet.

Inför förhöret

- Polis samt övriga närvarande parter träffas en kort stund före förhöret och stämmer av om något hänt sedan samrådet. I det fall förhöret sker utanför Barnhuset kan denna träff ske via telefon/länk.

Förhöret

- När barn och eventuell ”stödperson” kommer till Barnhuset (alternativt den polisstation förhöret hålls på) blir de mottagna av civilklädd polis som ska hålla förhör med barnet. Polis går igenom med barnet hur lokalerna ser ut och var de ska sitta och prata. Polis går även igenom reglerna för förhöret.
- Eventuellt medföljande ”stödperson” deltar inte i polisförhöret utan väntar i ett angränsande rum och får inte del av det barnet säger i förhöret, varken då eller vid senare skede (för ytterligare information om ”stödperson”, se bilaga).
- Under polisutredningen råder förundersökningssekretess. Beslut om att barnet ska polisförhöras och läkarundersökas godkänns alltid av särskilda företrädaren.

Medhörning vid förhöret

Vid förhöret med barnet bör man utifrån barnperspektivet och för koordineringen av de parallella utredningarna eftersträva att åklagare, barnets särskilda företrädare/målsägandebiträde samt företrädare för socialtjänsten, barnmedicin och barnpsykiatri ges tillfälle att närvara vid medhörning.

- Åklagaren närvarar alltid i medhörning och beslutar vilka andra personer som får närvara. Åklagaren kan delta via videolänk om det bedöms vara lämpligt.
- Socialtjänsten deltar alltid vid medhörning (om inte åklagaren nekar till detta) för att få den information som behövs för att bedöma barnets situation ur ett helhetsperspektiv och för att barnet ska slippa upprepa sin berättelse i samband med socialtjänstens utredning. Socialsekreteraren kan delta via videolänk om det bedöms vara lämpligt. Dock ansvarar socialtjänsten för det akuta omhändertagandet efter förhöret och bör så långt det är möjligt vara på plats.
- Om barnet har en särskild företrädare utsedd deltar denna vid medhörning.
- BUP kan, efter bedömning av åklagaren, delta i medhörning som konsult och sakkunnig och då utgöra ett stöd för andra myndigheter. I medhörningssituationen ansvarar BUP för att bedöma om barnet har behov av stöd utifrån sin psykiska hälsa. BUP kan delta via videolänk om det bedöms vara lämpligt.

FINANSIERING

Statliga myndigheter

Polismyndigheten, polisområde Jämtland har 2019-06-18 ej inkommit med skriftligt svar på den framställan om medfinansiering som regionöverläkare Urban Tiren översänt till myndigheten. Polismyndigheten, polisområde Jämtland, har dock muntligen delgett att man med största sannolikhet kommer att kunna finansiera 1.0 tjänst samordnare kopplat till Barnhuset. Utöver detta ämnar polismyndigheten finansiera

löpande lokalhyra för 2 förhörssrum på Barnahus. Man kommer vidare att bekosta inredning och utrustning i förhörssrum och medhörningsrum på Barnahus samt på några polisstationer i länet.⁸

Länsstyrelsen Jämtlands län har delgett att myndigheten ej har möjlighet att bekosta den löpande driften av Barnahus Jämtlands län. Länsstyrelsen har dock avsatt ekonomiska medel för utbildningsinsatser i samband med uppstart av verksamheten samt löpande inom uppdrag gällande barn som utsatts för eller bevittnat våld, informationsmaterial samt vissa kostnader för deltagande i nationella nätverk, samverkan och utbyten regionalt och nationellt.

Åklagarmyndigheten, Åklagarkammaren i Östersund har delgett att möjlighet ej finns att bekosta några faktiska kostnader i Barnahus Jämtlands län. Åklagarkammaren beräknar dock att man, utöver faktiskt förhörstid, kommer att ha åklagare motsvarande ca 10-15% av en heltidstjänst kopplad till verksamheten.

Kostnader inför inrättande (ex. inventarier)

- Polismyndigheten, polisområde Jämtland, bekostar inredning och utrustning i förhörssrum och medhörningsrum på Barnahuset samt på minst två polisstationer ute i länet.
- Centrum mot våld har erhållit projektmedel från Länsstyrelsen som ska användas för att stärka samverkan. Del av dessa, 100 000 kronor, används för att bekosta inventarier vid uppstart av Barnahus Jämtlands län. Överstigande kostnad för inventarier i samband med upprättandet bekostas av Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län gemensamt (i de delar som inte utgör förhörssrum eller medhörningsrum). Kostnader för detta tillkommer som en engångskostnad. (möbler, datorer, videokonferensutrustning i konferenslokal).

Löpande kostnader

Utgifter	Kostnad årligen
Personalkostnader (2 tjänster)	1 280 000
Lokaler 165 kvm (1800 kr/kvm)	297 000
Städning, parkeringsplatser	65 000
Tele- och larmdriftskostnader	20 000
Övriga driftskostnader	55 000
Utbildning, metodutveckling och handledning	100 000
Total kostnad	1 817 000

Figur 2: Tabellen visar uppskattad årlig driftskostnad av Barnahus Jämtlands län. Årligen tillkommer uppräkningsom 3 %.

Löpande finansiering

Kostnader för den löpande driften av Barnahus Jämtland föreslås fördelas enligt följande;

- *Polismyndigheten, polisområde Jämtland*, föreslås bekosta 1,0 samordningsfunktion, anställd av polisområde Jämtland samt hyra för 2 förhörssrum (ca 10 kvm per rum) på Barnahus.⁹
- *Region Jämtland Härjedalen* föreslås bekosta 0,5 samordningstjänst samt 50% av kostnader för lokaler (ej förhörssrum), städning, parkeringsplatser, tele- och larmdriftskostnader, övriga

⁸ Erik Bakkman, Polisområdeschef uppgav vid Myndighetssamverkansmöte på Länsstyrelsen 2019-05-14 att polisen ämnade finansiera samordningsfunktion. Kristin Larsén, polisinspektör och gruppchef Brott i nära relation och brott mot barn bekräftade i telefonsamtal 2019-06-03 att polisen med största sannolikhet kan bekosta en samordnare, två förhörssrum samt teknisk utrustning. Skriftligt underlag inväntas.

⁹ Ibid.

driftskostnader, utbildning, metodutveckling och handledning.

- *Kommunerna i Jämtlands län* föreslås tillsammans bekosta 0,5 samordningstjänst samt 50% av kostnader för lokaler (ej förhörssrum), städning, parkeringsplatser, tele- och larmdriftskostnader, övriga driftskostnader, utbildning, metodutveckling och handledning.
- Kostnaderna för respektive verksamhets egna insatser bekostas liksom idag av respektive part.

Förslag fördelning:

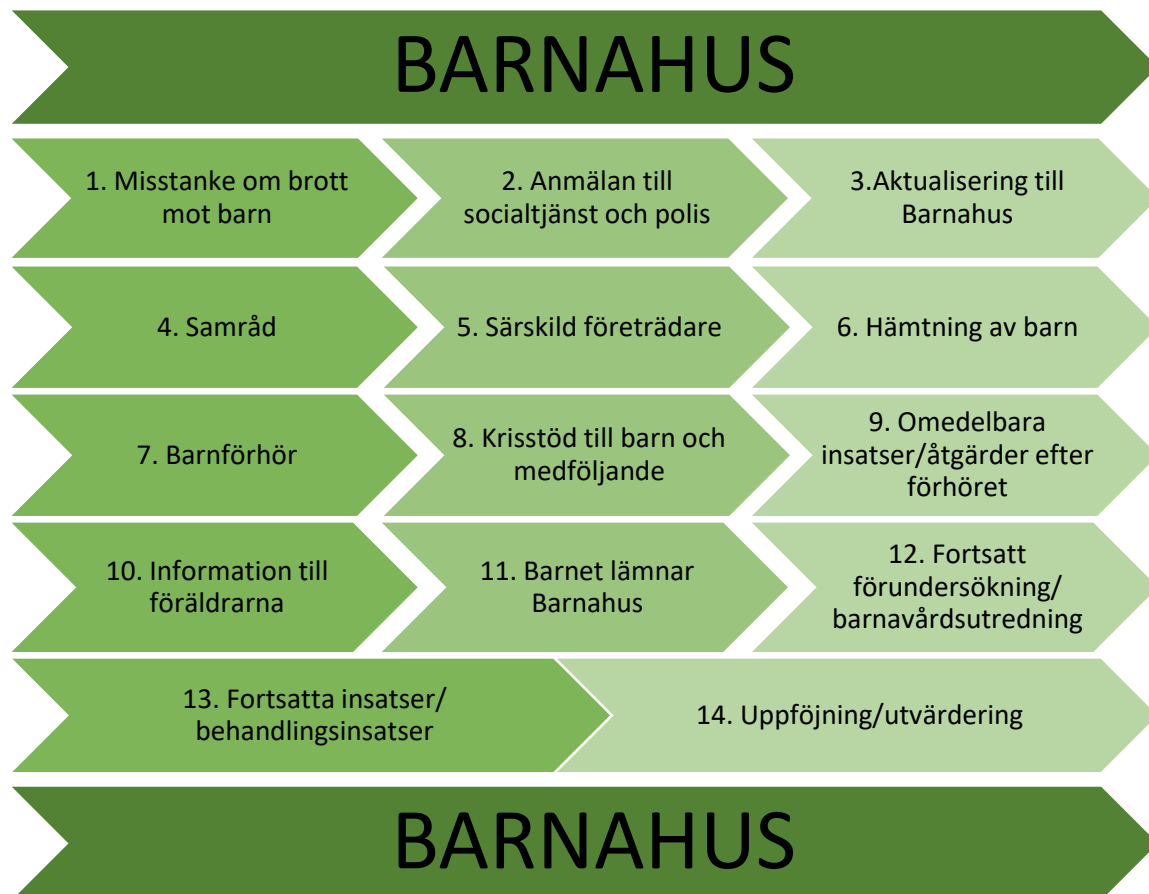
Utgifter	Totalt kostnad	Kommunerna	Region Jämtland Härjedalen	Polisområde Jämtland (preliminärt)
Personalkostnader (2 tjänster)	1 280 000	320 000	320 000	640 000
Lokaler 165 kvm (1800 kr/kvm)	165 kvm 297 000	72,5 kvm 130 500	72,5 kvm 130 500	20 kvm 36 000
Städning, parkeringsplatser	65 000	32 500	32 500	0
Tele- och larmdriftskostnader	20 000	10 000	10 000	0
Övriga driftskostnader	55 000	27 500	27 500	0
Utbildning, metodutveckling och handledning	100 000	50 000	50 000	0
Total kostnad	1 817 000	570 500	570 500	676 000
Procent	100%	31,4%	31,4%	37,2%

Figur 3: Tabellen visar uppskattad årlig driftkostnad av Barnahus Jämtlands län. Vidare framgår förslag avseende kostnadsfördelning mellan kommunerna, Region Jämtland Härjedalen och Polisområde Jämtland. Årligen tillkommer en uppräknings av kostnaderna med 3 %.

Fördelning mellan kommunerna	%	Kostnad per år
Berg	5,46	31 149
Bräcke	4,90	27 955
Härjedalen	7,79	44 442
Krokom	11,43	65 208
Ragunda	4,12	23 505
Strömsund	8,99	51 288
Åre	8,82	50 318
Östersund	48,49	276 635
Totalt:	100%	570 500

Figur 4: Tabellen visar uppskattad driftkostnad av Barnahus Jämtlands län fördelat per kommun. Respektive kommuns andel utgår från befolkningsmängd 1 november 2018 (www.scb.se). Årligen tillkommer en uppräknings av kostnaderna med 3 %.

BARNAHUS – EN STRUKTUR FÖR SAMVERKAN

Figur 1: Barnahusstrukturen

1. Misstanke om brott mot barn
 - En verksamhet misstänker att ett barn är utsatt för våld eller andra övergrepp.
2. Anmälan till socialtjänst och polis
 - Verksamheten anmäler enligt 14 kap. 1 § SoL oro för barnet till socialtjänsten. Ibland kan verksamheten även göra en polisanmälan.
3. Aktualisering till Barnahus
 - Socialtjänsten aktualiserar behov av samråd hos samordnarna på Barnahus, även polisen kan anmäla behov av samråd.
 - Samordnare fastställer en dagordning med tider och kallar berörda parter till samrådet.
 - Samordnare kontaktar respektive handläggare på socialtjänsten för att lämna tid för samråd.
4. Samråd
 - Samråden sker primärt via videolänk/telefon i syfte att minimera resor för personal i kommunerna.

BILAGA 1 – Barnahus

- Samtliga ingående verksamheter ansvarar för att sätta av en fast tid för samråd två gånger varje vecka.
- Samtliga myndigheter ansvarar för att utöver de fasta tiderna ha beredskap att delta på kallelse av samordnarna när behov uppstår på grund av akuta ärenden.

I Barnahus Jämtlands län finns tre typer av samråd:

Konsultationssamråd:

- Primärt sker denna typ av samråd med samordnarna på Barnhuset via telefon. Vid behov kan dock ett större samråd sammankallas (åklagare deltar ej).
- Personnummer och namn är inte röjt, anonymt samråd.

Planeringssamråd:

- Utredning enligt 11 kap. 1 SoL är inledd och polisanmälan är gjord. Polisanmälan lämnas innan samrådet. Personnummer och namn är känt för alla på samrådet.
- Samrådet planerar inför barnförhöret. Såväl Rikspolisstyrelsen som Åklagarmyndigheten rekommenderar att ett första barnförhör hålls senast inom två veckor efter det att en förundersökning inletts. En skyndsam handläggning och förhör av barn och misstänkt samma dag (när de bor ihop) är en förutsättning för att samverkan i Barnahus ska fungera bra.
- Samrådet bedömer om det är lämpligt att barnförhöret sker utanför Barnhuset genom att Barnhuset åker ut till en polisstation ute i länet. Bedömningen sker med utgångspunkt i barnets bästa.
- Samrådet bedömer om det är aktuellt med krisbearbetning och läkarundersökning.
- En bedömning görs av socialtjänsten avseende skyddsbehovet när det gäller barnet.
- En gemensam planering görs sedan av vem som gör vad och i vilken ordning. Det är viktigt att redan vid samrådet arbeta för att underlätta fortsatt samordning kring barnet, även efter det inledande barnförhöret.

Akuta samråd:

- Kan bli aktuellt vid speciella fall. När det gäller mycket små barn, spädbarn bör akut samråd alltid övervägas.
- En snabb handläggning kan vara avgörande för fortsättningen av ärendet rent medicinskt och rättsligt.
- En snabb handläggning kan också vara avgörande för rätt stöd till familjen samt skydds- och riskbedömning.

Vid planeringssamrådsmöten deltar representant från:

- Socialtjänsten i de 8 kommunerna (kallas olika tider av samrådet).
- Polismyndigheten, Polisområde Jämtland
- Åklagarmyndigheten, Åklagarkammaren i Jämtland
- Barn- och ungdomspsykiatri, Region Jämtland Härjedalen
- Barn- och ungdomskliniken, Region Jämtland Härjedalen
- Samordnarna

5. Särskild företrädare

- En särskild företrädare förordnas när det finns anledning att anta att ett barn har utsatts för ett allvarligt brott och när barnets vårdnadshavare eller annan nära anhörig (exempelvis föräldrarnas sambo) är misstänkt för brottet. Åklagaren skickar in en begäran till domstol som förordnar en särskild företrädare för barnet.

BILAGA 1 – Barnahus

6. Hämtning av barn

- Om barnet har en särskild företrädare tar denne helt över vårdnadshavarnas rättigheter att besluta för barnet när det gäller det rättsliga förfarandet, ex om och hur barnet ska inställa sig till polisutredning, delta i läkarundersökningar m.m.
- En medföljande ”stödperson” är en för barnet känd och trygg person som följer med barnet, tillsammans med den särskilda företrädaren, till Barnahuset. ”Stödpersonen” är ofta en skolpersonal eller en annan för barnet känd person.

7. Barnförhör

Plats

- Utgångspunkten är att barnförhör sker på Barnahus Jämtlands län i Östersund. Samtliga förstagångsförhör bör ske i Östersund, där lokalerna är optimalt anpassade för barnförhör.
- Vid vissa tillfällen kan ett barnförhör ske genom att Barnahuset reser till en annan ort i länet. Det är samrådet som bedömer om det är lämpligt att ett förhör sker utanför Barnahuset. Ett skäl kan vara att barnet har lång resväg till Östersund. I bedömningen måste hänsyn tas till flera faktorer och barnets bästa har alltid tolkningsföreträde. När förhör sker utanför Barnahus finns inte Barnahus samordnare närvarande för omedelbart krisstöd, dock sker samordning av insatser inför och efter förhöret på samma sätt som om förhöret hade hållits i Östersund. Val av plats för förhör behöver godkännas av ev. särskild företrädare.
- Förhör utanför Barnahuset sker på lokala polisstationer. Polisstationerna i Strömsund och Härjedalen kommer att utrustas med nödvändig utrustning för barnförhör och medlyssning. Denna lösning är inte helt optimal då lokalerna inte kommer att ha samma barnanpassning som Barnahuset i Östersund. Dock behöver barnets bästa sättas i centrum i bedömningen och ibland är en kortare resväg den viktigaste faktorn för barnet.

Inför förhöret

- Polis samt övriga närvarande parter träffas en kort stund före förhöret och stämmer av om något hänt sedan samrådet. I det fall förhöret sker utanför Barnahus kan denna träff ske via telefon/länk.

Förhöret

- När barn och eventuell ”stödperson” kommer till Barnahus (alternativt den polisstation förhöret hålls på) blir de mottagna av civilklädd polis som ska hålla förhör med barnet. Polis går igenom med barnet hur lokalerna ser ut och var de ska sitta och prata. Polis går även igenom reglerna för förhöret.
- ”Stödpersonen” deltar inte i polisförhöret utan väntar i ett angränsande rum och får inte del av det barnet säger i förhöret, varken då eller vid senare skede.
- Under polisutredningen råder förundersökningssekretess. Beslut om att barnet ska polisförhöras och läkarundersökas godkänns alltid av särskilda företrädaren.

Medhörning vid förhöret

Vid förhöret med barnet bör man utifrån barnperspektivet och för koordineringen av de parallella utredningarna eftersträva att åklagare, barnets särskilda företrädare/målsägandebiträde samt företrädare för socialtjänsten, barnmedicin och barnpsykiatri ges tillfälle att närvara vid medhörning.

- Åklagaren närvarar alltid i medhörning och beslutar vilka andra personer som får närvara. Åklagaren kan delta via videolänk om det bedöms vara lämpligt.
- Socialtjänsten deltar alltid vid medhörning (om inte åklagaren nekar till detta) för att få den information som behövs för att bedöma barnets situation ur ett helhetsperspektiv och för att barnet ska slippa upprepa sin berättelse i samband med socialtjänstens utredning. Socialsekreteraren kan delta via videolänk om det bedöms vara lämpligt. Dock ansvarar

BILAGA 1 – Barnahus

socialtjänsten för det akuta omhändertagandet efter förhöret och bör så långt det är möjligt vara på plats.

- Om barnet har en särskild företrädare utsedd deltar denna vid medhörning.
- BUP kan, efter bedömning av åklagaren, delta i medhörning som konsult och sakkunnig och då utgöra ett stöd för andra myndigheter. I medhörningssituationen ansvarar BUP för att bedöma om barnet har behov av stöd utifrån sin psykiska hälsa. BUP kan delta via videolänk om det bedöms vara lämpligt.

8. Krisstöd till barn och medföljande

- Det första krisstödet, inklusive bedömning av fortsatt behandling, erbjuds barnet och eventuellt medföljande vårdnadshavare i anslutning till barnförhöret.
- Samordnarna ansvarar för att i samband med barnförhöret ge stöd till medföljande personer (vid förhör på Barnahus Östersund). Med ett gott krisbemötande menas i detta sammanhang empatiskt och gott omhändertagande. Med krisstöd avses att i samtalsform hjälpa ett barn eller en vårdnadshavare att förstå vad barnet kan ha utsatts för, ge information om vanliga reaktioner vid kriser och att svara på praktiska frågor om vad som kommer att hända i nästa steg. I krisstöd ingår även att göra en bedömning av barnets och eventuella syskons behov av ytterligare stöd och behandling.
- Mer omfattande psykiatriskt stöd ges av hälso- och sjukvården.
- Krisstöd och behandling kan antingen ske på Barnahuset eller på annan plats.

9. Omedelbara insatser/åtgärder efter förhöret

- Efter förhöret samlas de medverkande för att stämma av inför fortsättningen av arbetet och dela information. Åklagaren är ansvarig för att kalla in en av samordnarna som är den som håller i detta möte. Om någon part har deltagit i förhöret via länk, sker kommunikationen även fortsatt med dem via videolänk eller telefon.
- Åklagaren ska, så långt det är möjligt, delge väsentlig information om vidare åtgärder från rättsväsendets sida. Detta för att socialtjänsten vid behov ska ha underlag för att planera skyddsåtgärder.
- Barnläkare ansvarar för att genomföra bokade läkarundersökningar. Läkarundersökningen kan ske på Barnahus eller på Östersunds Sjukhus. Beslut om läkarundersökning godkänns av den särskilda företrädaren.
- I de fall då särskild företrädare är utsedd informerar polisen vårdnadshavarna om förhöret efter att detta skett.
- Socialtjänsten ska i och med förhörssituationen på nytt överväga sin skyddsbedömning och vid behov planera för skyddsåtgärder.

10. Information till föräldrarna

- Polisen ansvarar för att, i samband med barnförhöret, informera föräldrarna om att förhöret har genomförts.
- Polisen talar inte om vad barnet har sagt utan bara att man träffat och pratat med barnet. Polis informerar även om att eventuell medföljare eller stödperson har följt med barnet, men att vederbörande inte tagit del av det barnet sagt under förhöret.

11. Barnet lämnar Barnahus

- Socialtjänstlagen slår fast att socialtjänsten har ett ansvar för att verka för att den som utsatts för brott och dess närstående får stöd och hjälp. Efter barnförhör och eventuell medicinsk undersökning ska barnet lämna Barnahuset. I undantagsfall placeras barn utanför hemmet, men det vanligaste är att barnet ska hem till en av eller båda föräldrarna, även om de är misstänkta för brott. Det är då av största vikt att det sker så att barnet är så tryggt som möjligt och att barn och föräldrar är informerade om den fortsatta planeringen.

BILAGA 1 – Barnahus

- ”Stödpersonen” har ingen skyldighet att redogöra för omständigheterna kring förhöret. Frågor kring förhöret hänvisas till den polis som är handläggare i utredningen. För att underlätta för medföljaren från skola/förskola vid kontakt med vårdnadshavarna är det bra att ha upparbetade rutiner i skolan/förskolan. Rektor eller annan i arbetsledande position kan ta på sig ansvaret för att möta vårdnadshavare efter förhöret.
- Socialtjänsten ska planera för hur barn och förälder återförenas. Socialtjänsten bör följa Allmänna barnhusets modell ”Efter barnförhöret”. Det innebär bland annat att socialtjänsten i samband med förhör, eller efter det att polisen har informerat vårdnadshavare om att barnet har varit på förhör, kontaktar vårdnadshavare och/eller träffar dem samma dag. Det är av flera skäl viktigt att komma in tidigt efter det att barnet varit på polisförhör. I den akuta krisen är det lättare att motivera föräldrar till förändring och till fortsatta insatser än när lite tid har gått. Hembesök ska inte användas som ett alternativ till placering, utan som ett sätt att arbeta när placering av barnen inte är nödvändig eller önskvärd.

12. Fortsatt förundersökning/barnavårdsutredning

- Vid misstanke om att ett barn utsatts för brott ska förundersökningen bedrivas särskilt skyndsamt om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och om det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader (2 § första stycket i Förundersökningskungörelsen). Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och senast inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet.
- Socialtjänstens utredning enligt 14 kap. 1 och 2 §§ SoL ska bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Utredningen ska utmynna i en bedömning om barnet och familjen har behov av stödinsatser och hur dessa bör utformas. Skulle det finnas ett sådant behov, men familjen avböjer alla erbjudanden om stöd ska socialtjänsten överväga om det finns skäl att ansöka hos länsrätten om vård enligt LVU. Föräldrar och barn har var för sig rätt till ett offentligt biträde redan på ett tidigt stadium i utredningsprocessen, om utredningen kan komma att leda till förslag om vård enligt LVU.

13. Fortsatta insatser/behandlingsinsatser

- Respektive huvudman ska efter förhöret ge insatser som är förenliga med aktuell lagstiftning.
- Samordning av insatser är viktig även efter det inledande barnförhöret.
- Flera barnförhör kan komma att äga rum och bedömning behöver då göras avseende vilka som ska närvara.
- Finns behov av insatser från både hälso- och sjukvård och socialtjänst upprättas SIP.

14. Uppföljning och utvärdering

- Uppföljning av enskilda ärenden sker inom ramen för ordinarie verksamhet. Individuella bedömningar avgör om uppföljning sker inom ramen för Barnahus verksamhet.
- Fortsatt uppföljning och utvärdering av samverkansmodellen Barnahus sker fortlöpande. Samordnarna har en viktig funktion i att säkerställa en kontinuerlig uppföljning och utvärdering.